

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»

Завідувачка кафедри

“ ” _____ 20__ р.

Магістерська дисертація

на здобуття ступеня магістра

зі спеціальності _____

(код і назва)

на тему: **Стилістико-синтаксичні особливості мовленнєвого жанру «Політична стаття» та її відображення у перекладі в контексті наукового стилю**

Виконала: студентка V курсу, групи ЛА-51 м

Черкашина Аліна Геннадіївна

(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Науковий керівник: док. філ. наук Іщенко Н.Г.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у
цій магістерській дисертації немає заповиче
нь з праць інших авторів без
відповідних посилань.

Студент _____

(підпис)

Київ – 20__ року

Реферат

Дана магістерська дисертація присвячена стилістико-синтаксичним особливостям мовленнєвого жанру «Політична стаття» та її відображенню в перекладі у контексті наукового стилю. В сучасному світі висвітлення політичних подій та суспільно-політичних проблем необхідне для інформування населення. Текстові матеріали опосередковують комунікації соціально-політичної реальності та служать для легітимізації соціально-політичних процесів. Одним з видів таких матеріалів є політична стаття. Так як політична стаття за стилем мови близька до наукового, але з неодмінним публіцистичним, експресивно-впливаючим і яскраво оцінним моментом, даний жанр необхідно визнати як жанр-гібрид. Стилістико-синтаксичні особливості жанру-гібриду «Політична стаття» потребують подальшого дослідження, чим зумовлена **актуальність** даної роботи.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей перекладу стилістико-синтаксичної лексики українською мовою у контексті наукового стилю відповідно до вирішення поставлених **завдань**:

- Розглянути стилістико-синтаксичні особливості мовленнєвого жанру політична стаття у площині наукового стилю;
- встановити особливості функціонування стилістично маркованої лексики та синтаксичних конструкцій у політичних статтях;
- охарактеризувати використання стилістико-синтаксичної лексики у політичних статтях;
- дослідити способи перекладу англomовної стилістико-синтаксичної лексики у статтях політичної тематики на українську мову;
- провести кількісний аналіз способів перекладу стилістико-синтаксичної лексики у політичних статтях.

Об'єктом дослідження є мовленнєвий жанр «політична стаття» у контексті наукового стилю. Стилістично маркована лексика та синтаксичні конструкції у статтях політичної тематики.

Предметом дослідження є стилістико-синтаксичні особливості політичної лексики мовленнєвого жанру «політична стаття» та їх переклад на рідну мову.

Матеріалом дослідження слугували добірка англomовних статей політичної тематики, представлені у друкованих виданнях “TheEconomist”, “ColumbusMonthly”, “Newsweek”, “HarvardPoliticalReview”, “ForeignPolicy”.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань використовуються наступні методи: спостереження, перекладознавчий, описовий, структурно-компонентний та комплексний функціональний аналіз одиниць у статтях.

Наукова новизна дослідження полягає в дослідженні теоретичних засад та особливостей перекладу стилістико-макрової та синтаксичної лексики українською мовою, з’ясування способів можливого поповнення стилістико-синтаксичної лексики української мови новою політичною лексикою під впливом перекладу.

Теоретичне значення дослідження полягає в узагальненні дотеперішніх підходів до визначення стилістико-синтаксичних особливостей мовленнєвого жанру політична стаття, визначенні специфіки та способів перекладу стилістико-маркованої лексики та синтаксичних конструкцій на українську мову.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані в курсах порівняльної стилістики, практики перекладу, при підготовці до перекладу статей політичної тематики, а також на заняттях з практики усного та письмового мовлення.

Структура магістерської дисертації складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури (70 позицій) та чотирьох додатків.

Додатки містять 800 одиниць дослідження англійською мовою та статистичний аналіз цих одиниць.

Загальний обсяг роботи становить 72 сторінок, за виключенням 4 додатків.

Апробація основних результатів дослідження здійснювалася за рахунок участі у міжнародній науково-практичній конференції «Мова у світлі класичної спадщини та сучасних парадигм» (11-12 березня, 2016, м. Львів) зі статтею «Жанрові особливості наукового стилю» та участі у міжнародній науковій конференції молодих учених «Мова і соціум: Етнокультурний аспект» (17 – 18 вересня, 2015, м. Бердянськ) з тезами «Засоби вираження модальності у промовах політиків та їх вплив на соціум».

Ключові слова: *політична метафора, метонімія, науковий стиль, жанр-гібрид, стилістико-синтаксичні засоби, адекватні перекладацькі відповідники.*

Abstract

This master's thesis is devoted to stylistic and syntactic peculiarities of speech genre "political article" and its reflection in translation in the context of scientific style. In today's world coverage of political events and socio-political issues is necessary to inform the public. Such text materials mediate socio-political reality and serve to legitimize socio-political processes. One type of such material is a political article. A political article is close to scientific style, but has an essential publicistic, expressive and evaluative characteristics, this genre must be recognized as a genre hybrid. Stylistic and syntactic features of genre-hybrid "Political article" requires further research that determines the **topicality** of the paper.

The **aim** of the paper consists in the research of translation features of stylistic-syntactic lexicon in the scientific style into Ukrainian according to the following **tasks**:

- To consider stylistic-syntactic features of speech genre "political article" in the scientific style;
- To establish functioning features of the stylistically coloured lexicon and syntactic constructions in political articles;
- To characterize the use of stylistic-syntactic lexicon in political articles;
- To investigate the used transformations at the translation of English stylistic-

syntactic lexicon in the articles of political subjects into Ukrainian;

- To determine the quantitative analysis of the ways of stylistic-syntactic lexicon translation in political articles.

The **object** of this research is speech genre "Political article" in the context of scientific style. Stylistically coloured lexicon and syntactic constructions in articles of political sphere. The **subject** of the research is the stylistic and syntactic features of the speech genre "political article" and their translation into Ukrainian language.

The **research material** includes the selection of English articles of political subjects, presented in the editions "Columbus Monthly", "The Economist", "Newsweek", "Harvard Political Review", "Foreign Policy".

The **methodological basis** of this research includes supervision, the descriptive, translational, structural methods and complex functional analysis of the articles units.

The **scientific novelty** of the research includes systemic analysis of theoretical bases and features of the translation of stylistically coloured and syntactic lexicon from English into Ukrainian language, ways of possible replenishment of stylistic and syntactic lexicon of Ukrainian language by new political under the translation impact.

The **theoretical value** of the research is connected with the generalization of former approaches to determination of the stylistic-syntactic features of speech genre "political article", determination of specifics and ways of the translation of the stylistically coloured lexicon and syntactic constructions into Ukrainian.

The **practical value** of the dissertation is realized in the fact that its materials and results can be applied into the courses of comparative stylistics, translation practice, at preparation for the translation of articles of political subjects, and also in the practical classes of oral and written language.

The **structure** of dissertation consists of the introduction, three chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, a list of references (70 positions) and 4 appendices. Appendices are consisted of 800 research units in English and its statistical analysis. The total amount of paper is 72 pages, except for 4 appendices.

Approbation of the main research results were presented at the international scientific and practical conference "Language in the light of Classical Heritage and Modern Paradigms" (March 11-12, 2016. Lviv), the article "Genre Features of Scientific Style" and at the international scientific conference of young scientists "Language and society: ethnocultural aspect" (September 17 - 18, 2015. Berdyansk) with theses "Means of modality expression in politicians speeches and their influence on society".

***Keywords:** political metaphor, metonymy, scientific style, genre hybrid, stylistic and syntactic means, adequate translation equivalences.*

Реферат

Данная магистерская диссертация посвящена стилистико-синтаксическим особенностям речевого жанра «Политическая статья» и ее отражению в переводе в контексте научного стиля. В современном мире освещения политических событий и общественно-политических проблем необходимо для информирования населения. Текстовые материалы способствуют коммуникации социально-политической реальности и служат для легитимизации социально-политических процессов. Одним из видов таких материалов является политическая статья. Так как политическая статья по стилю языка близка к научному, но с непременным публицистическим, экспрессивно-воздействующим и ярко оценочным моментом, данный жанр необходимо признать как жанр-гибрид. Стилистико-синтаксические особенности жанра-гибрида «Политическая статья» требуют дальнейшего исследования, чем обусловлена актуальность данной работы.

Цель работы заключается в исследовании особенностей перевода стилистико-синтаксической лексики на

украинский язык в контексте научного стиля в соответствии с решением поставленных задач:

- Рассмотреть стилистико-синтаксические особенности речевого жанра политическая статья в плоскости научного стиля;

- Установить особенности функционирования стилистически маркированной лексики и синтаксических конструкций в политических статьях;

- Охарактеризовать использование стилистико-синтаксической лексики в политических статьях;

- Исследовать способы перевода англоязычной стилистико-синтаксической лексики в статьях политической тематики на украинский язык;

- Провести количественный анализ способов перевода стилистико-синтаксической лексики в политических статьях.

Объектом исследования является языковой жанр «Политическая статья» в контексте научного стиля. Стилистически маркированная лексика и синтаксические конструкции в статьях политической тематики.

Предметом исследования является стилистико-синтаксические особенности речевого жанра политическая статья и их перевод на украинский язык.

Материалом исследования послужили подборка англоязычных статей политической тематики, представленных в печатных изданиях "The Economist", "Columbus Monthly", "Newsweek", "Harvard Political Review", "Foreign Policy".

Методы исследования. Для решения поставленных в работе задач используются следующие методы: наблюдение, переводоведческий, описательный, структурно-компонентный и комплексный функциональный анализ единиц в статьях.

Научная новизна исследования заключается в исследовании теоретических основ и особенностей перевода стилистически маркированной и синтаксической лексики на украинском языке,

выяснения способов возможного пополнения стилистико-синтаксической лексики украинского языка новой политической лексикой под влиянием перевода.

Теоретическое значение исследования заключается в обобщении прежних подходов к определению стилистико-синтаксических особенностей речевого жанра политическая статья, определению специфики и способов перевода стилистико-маркированной лексики и синтаксических конструкций на украинский язык.

Практическая ценность исследования заключается в том, что результаты исследования могут быть использованы в курсах сравнительной стилистики, практики перевода, при подготовке к переводу статей политической тематики, а также на занятиях по практике устной и письменной речи.

Структура магистерской диссертации состоит из введения, трех глав, выводов к каждому разделу, общих выводов, списка использованной литературы (70 позиций) и четырех приложений. Приложения содержат 800 единиц исследования на английском языке и статистический анализ этих единиц. Общий объем работы составляет 72 страниц, исключая 4 приложения.

Апробация основных результатов исследования осуществлялась за счет участия в международной научно-практической конференции «Язык в свете классического наследия и современных парадигм» (11-12 марта, 2016 г., Львов) со статьей «Жанровые особенности научного стиля» и участия в международной научной конференции молодых ученых «Язык и социум: этнокультурный аспект» (17 - 18 сентября 2015, г. Бердянск) с тезисами «Средства выражения модальности в речах политиков и их влияние на социум».

Ключевые слова: политическая метафора, метонимия, научный стиль, жанр-гибрид, стилистико-синтаксические средства, адекватные переводческие соответствия.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВОГО ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТИЛЮ	7
1.1. Поняття функціонального стилю, його визначення.....	7
1.2. Науковий стиль, його визначення та детермінанти.....	9
1.2.1. Позамовні риси наукового стилю.....	11
1.2.2. Мовні риси наукового стилю.....	13
1.3. Поняття «Жанр» у мовознавчих студіях, його визначення.....	22
1.4. Співвідношення стилю і жанру.....	24
1.5. Жанрові різновиди наукового стилю та їх характеристика.....	26
1.6. Лінгвістичні методи дослідження.....	31
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	37
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОГО ЖАНРУ «СТАТТЯ» У ПЛОЩИНІ НАУКОВОГО СТИЛЮ	38
2.1. Мовленнєвий жанр «Стаття», її різновиди та їх характеристика.....	38
2.2. «Політична стаття», її характеристики, позамовні та мовні риси.....	40
2.3. Стилїстичні особливості мовленнєвого жанру «Політична стаття».....	45
2.3.1. Метафора, як стилїстичний засіб політичних текстів.....	47
2.3.2. Метонїмія в політичних текстах.....	49
2.3.3. Полїтична термінологія як стилїстично маркована лексика мовленнєвого жанру «Полїтична стаття».....	50
2.4. Синтаксичні особливості мовленнєвого жанру «Полїтична стаття».....	51
2.4.1. Повтор, як синтаксичний засіб в політичних текстах.....	52
2.4.2. Риторичні запитання в політичних текстах.....	55
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	57
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ СТИЛІСТИЧНИХ ТА СИНТАКСИЧНИХ ЗАСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ МОВЛЕННЕВОГО ЖАНРУ «ПОЛІТИЧНА СТАТТЯ»	59

3.1.Переклад стилістичних засобів в політичній статті	59
3.2. Трансформації використанні у перекладі стилістично маркованої термінології.....	64
3.3.Переклад синтаксичних конструкцій політичних статей.....	67
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	69
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	72
Додаток А. Стилiстичнi засоби використанi в статтi на тему «Полiтична ситуацiя України».....	78
Додаток Б. Термiни використанi в полiтичнiй статтi на тему «Полiтична ситуацiя України».....	91
Додаток В. Стилiстичнi засоби використанi в полiтичнiй статтi на тему «Президентськi вибори США»	104
Додаток Г. Термiни вжитi в полiтичнiй статтi на тему «Виборча кампанiя США»	111